

Sörlidenskolan
Järvstagatan 9
891 61 Örnsköldsvik

2010-12-16

Dnr 43-2010:2569

Skolbeslut för Grundskola

efter tillsyn av Sörlidenskolan
i Örnsköldsviks kommun

Rektorerne Eva Johansson och Bert Grundström
Sörlidenskolan
Järvstagatan 9
891 61 Örnsköldsvik

Tillsyn i Sörlidenskolan

Förskoleklass
Grundskola årskurserna 1–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Sörlidenskolan och Örnsköldsviks kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Elevernas kunskapsresultat på Sörlidenskolan är låga och långt under resultaten för riket och kommunen. Vidare finns stora differenser i betygssättning och resultat på nationella prov i vissa ämnen. Skolinspektionens bedömning är att Sörlidenskolan behöver vidta åtgärder inom ett flertal områden som främst är kopplade till skolans arbete med särskilt stöd samt kvalitetsarbete. Skolan har så kallade nivågrupperingar av eleverna i vissa ämnen för att eleverna har kommit olika långt i kunskapsutvecklingen. Detta arbete har inte utvärderats vilket innebär att skolan inte vet om denna typ av åtgärd leder till önskat resultat. Skolan måste också ge eleverna förutsättningar att nå kursplanernas och läroplanens mål och även ge eleven möjlighet komma att längre i sin kunskapsutveckling och det ska inte vara avhängigt vilken nivågrupp eleven tillhör. Rektorens ansvar är att leda kvalitetsarbetet dvs. följa upp och utvärdera skolans resultat samt initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Detta arbete behöver utvecklas på Sörlidenskolan.

Sörlidenskolan har en stor andel elever med annat modersmål än svenska ca. 35-40 procent enligt uppgift från skolan. En del av de eleverna har påbörjat sin skolgång under senare delen av grundskolan vilket innebär större utmaningar för skolan att ge dessa elever förutsättningar att nå de nationella målen. Vidare framkommer av skolans egna uppgifter att ett aktivt värdegrundsarbete de senaste åren har gjort att kunskapsutvecklingen inte prioriterats, vilket nu håller på vända. Detta är en del av förklaringen men inte enda anledningarna till skolans resultat utan även här syns behovet av utvärdering av orsaker till måluppfyllelsen.

Olikheterna i elevgrupperna beskrivs av personalen samt eleverna som en styrka och tillgång. Det finns en stor del elever med behov av särskilt stöd men det finns även enskilda elever med mycket hög måluppfyllelse och höga meritpoäng. En av skolans största utmaningar är att öka måluppfyllelsen och i det arbetet måste skolan utarbeta strategier att ge de elever som har behov av särskilt stöd, rätt stöd som också ska präglas av ett förhållningssätt som uttrycker höga förväntningar på eleverna. Det är viktigt att samtliga årskurser är delaktiga i detta utvecklingsarbete då även skolan själv har identifierat att arbetet med uppföljning och utvärdering av elevens kunskapsutveckling måste börja redan i lägre årskurser.

Skolinspektionen har i tillsynen av Sörlidenskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Mål att uppnå i grundskolan, Kursplanerna).
- Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste se till att skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver (2 kap 3 § skollagen)
- De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller inte författningarnas krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorerna tar inte ett tydligt ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat samt arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Skolans kvalitets-redovisningar uppfyller inte författningarnas krav (2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar, förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)
- Rektorerna och lärarna arbetar inte tillräckligt aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning. (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

- Undervisningen anpassas inte i tillräcklig grad efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper).
- Rektorer och lärare samverkar inte i tillräcklig utsträckning (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).
- Skolans planer mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav (14 a kap. 6-8 §§ skollagen).
- Skolan utfärdar inte skriftliga bedömningar i enlighet med grundskoleförordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Ämnet teknik behöver synliggöras för eleverna och skolan måste se till att eleverna ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5. (4 kap 3a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, kursplanerna)
- Skolans rutiner kring arbetet med elever i behov av särskilt stöd behöver bli tydligare och förankras hos personalen. Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte grundskoleförordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri för alla elever (4 kap. 4 § skollagen)
- Skolan säkerställer inte att särskilt stöd och studiehandledning på modersmål ges till alla elever som har behov av det (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. grundskole-förordningen).
- Rektor måste fatta beslut angående befrielse från viss undervisning i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen (4 kap 6 § grundskoleförordningen, 3 kap 12 § skollagen)

Bedömningarna redovisas i bilaga 2

Rektor och Örnsköldsvik kommun har ansvar för att Sörlidensskolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Örnsköldsviks kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Örnsköldsviks kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

Tillsyn i Sörlidenskolan
2010-12-16
4 (4)
Dnr 43-2010:2569

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Ulrika Svedmark och utredaren Mårten Olsson

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Sara Lyrenäs

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för skola Sörlidenskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Örnsköldsviks kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Sörlidenskolan 9-10 november 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Sörlidenskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Sörlidenskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1.: Antal elever på Sörlidensskolan

Skolan	Antal elever
Förskoleklass	21
Grundskola	236

Källa: Skolans uppgifter

Sörlidensskolan är en av fyra skolor i Östra skolområdet. Skolans upptagningsområde utgörs huvudsakligen av Örnköldsviks centrala delar. En stor del av eleverna, ca. 35-40 procent har annat modersmål än svenska. Klasserna på Sörlidensskolan är åldershomogena. Personalen är indelade i fem arbetslag; förskoleklass och årskurs 1, 2-3, 4-5, 6-7 och 8-9.

Verksamheten leds av två rektorer. Den ena rektorn har ansvar för förskoleklass till och med årskurs 3 och den andra rektorn ansvarar för årskurserna 4-9. En av rektorena ansvarar även för Sörliden förskola, Järvedskolan samt Sörlidenskolans och Järvedskolans fritidshem. Förskolans och skolbarnsomsorgens verksamheter beskrivs i särskild verksamhetsrapport.

Tillsynsprotokoll för Sörlidensskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla elever ges inte möjlighet att nå lägst målen att uppnå i alla ämnen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan. Kursplanerna

Motivering:

Av Skolverkets statistik framgår att det genomsnittliga meritvärdet för läsåret 09/10 var 184,7 och året innan 194. Detta innebär att meritvärdet ligger mycket långt under det genomsnittligt värde för riket som för läsåret 09/10 var 208,8 och för kommunen var det 201,4. Det är också stor skillnad mellan flickors och pojkars meritvärde, flickorna hade 211,8 medan pojkarna hade 168,3. Endast 61 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen i årskurs 9 föregående läsår, där resultatet för riket är 77 procent och för kommunen 71 procent. Det är flest elever som inte når målen i matematik och engelska, 32 procent respektive 16 procent och det är stor skillnad när det gäller flickors och pojkars resultat i matematik, där pojkar har lägre måluppfyllelse än flickor. De senaste åren har färre elever uppnått behörighet till gymnasieskolan och för 09/10 var endast 61 procent av eleverna behöriga. Nästan 26 procent av eleverna fick ett högre slutbetyg i svenska än resultatet på nationellt prov 2009.

Av resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 framgår att i ett av delproven i svenska har 94 procent av eleverna nått kravnivån i jämförelse med rikets 86 procent, i ett annat av delproven i svenska har dock endast 55 procent nått kravnivån där rikets resultat är 85 procent. Även i matematik finns stora skillnader där 68 procent av eleverna nått kravnivån i två av delproven att jämföras med rikets 82 procent. Någon sammanställning av måluppfyllelsen i andra ämnen än de ämnen som det görs nationella prov i finns inte redovisat i skolans kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen bedömer att Sörlidensskolan behöver vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen i samtliga ämnen. Skillnader i pojkars och flickors resultat behöver analyseras, det systematiska kvalitetsarbetet förbättras och skolan behöver följa upp och utvärdera arbetet med särskilt stöd för att säkerställa att de insatser skolan vidtar ger önskat resultat. Rektor har numera upprättat en uppföljning på individnivå av de elever som inte nått målen eller riskerar att inte nå målen i årskurserna 4-9. Detta verktyg är avsett att löpande följas upp med respektive lärare i syfte att öka måluppfyllelsen. Vidare behöver uppföljning av skillnaden i betyg jämfört med resultat på nationella prov göras. Att det finns differens mellan betyg och resultat på ämnesproven

behöver inte betyda att betygen är satta på fel grund, men skolan behöver utvärdera orsakerna till de stora avvikelserna.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna måste se till att skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver

Författningsstöd:

2 kap 3 § skollagen

Motivering:

Av intervjuer framgår att fritidspedagoger undervisar i lägre årskurser. I vissa fall ansvarar fritidspedagogen själv för planering och genomförande av undervisningen.

Utgångspunkten i 2 kap 3 § skollagen är att kommunen för undervisning ska använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger med utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Av förarbetena (prop. 1997/98:6 s 53) till aktuell bestämmelse i skollagen framgår att fritidspedagog och förskollärare kan undervisa i grundskolan när undervisningen bedrivs i ett arbetslag där också grundskollärare är med och planerar och att arbetsuppgifter fördelas mellan personalen så att var och ens kompetens tas tillvara. Skolinspektionen bedömer att Sörlidenskolan i första hand måste sträva efter att använda utbildade lärare med rätt ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. I de fall fritidspedagog undervisar behöver skolan säkerställa att det sker i arbetslagsform. Det är särskilt viktigt att rektorerna vid Sörlidenskolan ser till att eleverna undervisas av behöriga lärare eftersom kunskapsresultaten behöver förbättras.

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna och elevernas vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskaper genom de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen måste förbättras.

Författningsstöd:

7 kap 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Sörlidenskolan upprättar skriftliga omdömen i slutet av terminen och utvecklings-samtalet genomförs i början av terminen därefter då även den individuella utvecklingsplanen upprättas. Samtliga elever i årskurserna 89 och vissa elever i andra årskurser har även en utvärdering i mitten av terminen i samtliga ämnen. Skolinspektionen vill poängtera att skolan beaktar att ett skriftligt omdöme ska beskriva elevens kunskaper i nuläget. Det är därför viktigt att det inte går alltför lång tid mellan framtagande av skriftliga omdömen och upprättande av den individuella utvecklingsplanen.

De individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av behöver utvecklas. De skriftliga omdömena varierar i kvalitet beroende på vilket ämne som berörs. Elevens kunskapsutveckling behöver tydligare kopplas till målen för ämnet. Vidare finns en ruta för "utveckling i övrigt" där många av omdömena är relaterade till elevens personliga och sociala egenskaper och inte relaterade till mål i kursplaner eller läroplan. Skolinspektionen vill poängtera att enligt grundskoleförordningen kan den individuella utvecklingsplanen även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar om det. När det gäller den sammanfattande delen i den individuella utvecklingsplanen så är det inte alltid tydligt beskrivet vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så lång som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen. (SKOLFS 2009:16).

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorerna behöver ta tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat samt skolans insatser för elever med behov av särskilt stöd. Vidare uppfyller inte skolans kvalitetsredovisning förordningens krav.

Författningsstöd:

2 kap 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar.
Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet

Motivering:

Rektorerna och lärarna har klassgenomgångar i början av varje termin. Från och med denna termin kartlägger dessutom rektorn för årskurserna 4–9 varje elev på individnivå som också kan användas som en sammanställning på skolnivå. Av den framgår de elever som riskerar att inte nå målen eller inte nått målen. Kartläggningen är tänkt att fungera som ett verktyg i kommunikationen med lärare och arbetslagen för att följa

upp de elever som inte når målen. Rektorerna är medvetna om de utvecklingsområden skolan har behov att arbeta vidare med. Tillsynen visar dock att det inte, i någon större omfattning, görs någon systematisk uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i syfte att utveckla undervisningen.

Sörlidenskolan har ett stort antal elever med behov av särskilt stöd. På individnivå följer skolan upp elever med åtgärdsprogram. Av intervjuer framgår dock att det inte sker någon samlad utvärdering på skolnivå av skolans stödinsatser. För att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får rätt stöd är det viktigt att rektorerna tar ansvar för att följa upp och utvärdera det särskilda stödet som ges som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Av skolans kvalitetsredovisning för 2008/2009 redovisas respektive arbetslags utvärdering av skriftliga omdömen, utvecklingssamtal, åtgärdsprogram m.m. Vidare finns en utvärdering utifrån problembaserad skolutveckling där arbetslagen redovisar problem specifika för deras arbetslag, lösningsförslag, analys m.m. De kunskapsresultat som redovisas är nationella prov i årskurs 3 i svenska och matematik och nationella prov i årskurs 5 i svenska, matematik och engelska. Meritvärden för årskurs 9 samt andel behöriga till gymnasiet anges också. Med tanke på den låga måluppfyllelsen samt skillnad mellan pojkars och flickors meritvärde är det av vikt att rektorerna tar större ansvar att analysera resultaten för att ha möjlighet att vidta åtgärder. En sådan analys och redogörelse saknas. Skolan har inte heller gjort en egentlig uppföljning och utvärdering av skolans plan mot kränkande behandling. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd för kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2006:18).

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorerna och lärarna behöver förbättra elevernas möjlighet till inflytande över utbildningen. Vidare behöver lärarna i större utsträckning anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författningsstöd:

4 kap 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning, Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Av elevintervjuer framgår att inflytandet över undervisningen är beroende av vilken lärare som undervisar. Ibland får eleverna välja hur redovisningen ska ske men något egentligt inflytande över innehåll eller arbetsformer upplever de sig inte ha. Lärarna arbetar aktivt med att tydliggöra undervisningsmålen för eleverna, vilket framgår av intervjuer med såväl lärarna som eleverna. Detta är också en förutsättning för ett reellt inflytande. Det finns därför en grund att arbeta vidare i syfte att åstadkomma ett bättre elevinflytande som också behöver bli tydligt för eleverna. Skolan har former för formellt elevinflytande genom elevråd, kulturråd och matråd där kulturrådet regelbundet anordnar möjligheter till olika uppträdanden på skolans scen, vilket uppskattas av elever och personal.

Tillsynen visar att i vilken utsträckning undervisningen individanpassas beror på den enskilda läraren. Av intervjuer framgår att skolan inte alltid har möjlighet att utmana de elever som har möjlighet att nå längre. Skolan behöver därför se till att i större utsträckning anpassa undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar.

Bedömningsområde: Fokus på lärande**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att rektorerna och lärarna måste förbättra samverkan i ett 6-16 års perspektiv.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, riktlinjer

Motivering:

Som tidigare framgått ansvarar en av rektorerna för förskoleklass och årskurserna 1–3. Den andra rektorn ansvarar för årskurserna 4–9. Lärarna och även rektorerna upplever att det behövs en ökad samverkan mellan de lägre och högre årskurserna. Lärarna har i ämnesgrupper utarbetat lokala måldokument i syfte att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna i ett årskurs 1–9 perspektiv. Detta är en del i arbetet att skapa en sammanhållen skola. Tillsynen visar dock att ytterligare åtgärder behövs för att öka och stärka samverkan. Rektorerna har ansvar att se till att samarbetsformer utvecklas i syfte att stödja elevernas allsidiga lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav

Författningsstöd:

14a kap 6-8 §§ skollagen

Motivering:

Sörlidensskolan har tidigare haft problem med konflikter, bråk mellan elever och kränkningar och har under flera år bedrivit ett aktivt värdegrundsarbete. Det rektorer, lärare och elever lyfter fram i intervjuer är värdegrundsarbetet utifrån "trafikljuset", vilket är ett redskap som används i den dagliga verksamheten för att förebygga och upptäcka diskriminering och kränkande behandling. Intervjuer visar att metoden främst används när en specifik situation uppstår och lärarna diskuterar då händelsen med eleverna utifrån "trafikljuset". Detta arbetssätt är något som används regelbundet och att det är väl förankrat hos eleverna. Många upplever att stämningen numera är god på skolan, att eleverna har ett öppet förhållningssätt och att konflikterna minskat. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att "trafikljuset" inte får vara skolans enda förebyggande arbete för att förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling utan att det just är ett redskap i det arbetet.

För Östra skolområdet finns en övergripande likabehandlingsplan. Enligt skollagen ska det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling och enligt diskrimineringslagen ska det upprättas en likabehandlingsplan. Dessa planer kan slås samman till en.

Den plan som finns för Östra skolområdet innehåller allmänna mål och strategier för att förebygga och upptäcka diskriminering och kränkande behandling. Vidare framgår rutiner för utredning, ansvarsfördelning, uppföljning, utvärdering m.m. På Sörlidensskolan har respektive arbetslag upprättat en plan, detta innebär att det finns en plan för förskoleklass-årskurs 3, en plan för årskurserna 4-5, en plan för årskurserna 6-7 och en plan för årskurserna 8-9. För de yngre eleverna utgår planen från "trafikljuset". Generellt för planerna är att de planerade åtgärder som finns redovisade är allmänt hållna och inte utgår från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Exempel på åtgärder kan vara "trafikljuset finns som punkt på klassrådets dagordning", "temaarbeten" och "gå igenom det reviderade trafikljuset i klasserna". Någon plan har också mer formen av ordningsregler och innehåller inte planerade åtgärder. För att få vetskap om verksamhetens behov och ha möjlighet att prioritera rätt åtgärder krävs att en kartläggning av verksamheten görs. Av intervjuer framgår att kartläggning sker genom utvecklingssamtalen, information från "antimobbningsgruppen", samtal med skolsköterskan samt trivselenkät som äldre elever genomför. Det framgår inte att de åtgärder som anges i de årliga planerna är kopplad till en kartläggning av de olika verksamheterna. Det är viktigt att verksamhetens behov styr vilka åtgärder som planeras. Det ska också finnas en redogörelse i planen över hur föregående års planerade åtgärder genomfördes.

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde:** Bedömning och betyg**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolan måste utfärda skriftliga bedömningar i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap 9 § grundskoleförordningen

Motivering:

Sörlidenskolan har dokument som innehållsmässigt lever upp till de krav som ställs i grundskoleförordningen avseende skriftliga bedömningar. Dock kallas dokumentet för "omdöme" och inte "skriftlig bedömning" vilket då lätt kan förväxlas med det skriftliga omdöme som är kopplade till de individuella utvecklingsplanerna.

Bedömningsområde: Undervisningstid och val**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att eleverna ges förutsättningar att nå målen i teknik i årskurs 5.

Författningsstöd:

4 kap 3a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, kursplanerna

Motivering:

Av intervjuer med lärare och elever framgår att det inte är tydligt hur undervisningen i teknik är utlagd. Vissa elever upplever inte att de haft teknik före årskurs 5. För äldre elever sker tematiska arbeten där teknik finns med. Rektorerna behöver säkerställa att ämnet teknik synliggörs för eleverna och att undervisning sker i sådan utsträckning att det finns förutsättningar för eleverna att nå målen i årskurs 5 och 9.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att de rutiner som finns blir tydligare och att åtgärdsprogrammen behöver förbättras. Studiehundledning på modersmålet måste ges till elever i behov av det.

Författningsstöd:

4 kap 1, 3 §§ skollagen, 5 kap 1-2, 4-5 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Av grundskoleförordningen följer att rektorn ska se till att elevens behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att behov föreligger ska åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Sörlidensskolan har rutiner gällande barn i behov av särskilt stöd. Dessa är konkreta och är tänkt som ett stöd för lärarna och övrig personal. Vid intervjuer framgår dock att det varierar i vilken utsträckning dessa används och lärare gör även olika tolkningar av när till exempel ett åtgärdsprogram ska utarbetas. I många fall upprättar lärarna själva, efter samråd i arbetslaget, åtgärdsprogram. Enligt rutinen framgår dock att detta ska ske först efter ansökan till elevhälso-teamet. Det är viktigt att de rutiner som finns är förankrad hos samtlig personal och att åtgärdsprogram alltid föregås av en utredning i enlighet med grundskoleförordningen.

De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av varierar i kvalitet. I vissa program läggs ansvaret för åtgärderna till största del på eleven och inte på skolan. Åtgärdsprogrammen behöver också tydligare beskriva elevens behov av särskilda stödåtgärder utifrån gjord utredning. Tillsynen visar att lärarna upplever att åtgärdsprogrammen i vissa fall endast fungerar som dokumentation och det är svårt att se nyttan med dem och hur de hjälper den enskilda eleven framåt. Detta uppmärksammas även i skolans kvalitetsredovisning. Rektorerna behöver därför utvärdera hur åtgärdsprogrammen används och tydliggöra rutiner *när* åtgärdsprogram ska utarbetas. Detta för att de ska bli ett aktivt hjälpmedel i arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Sörlidensskolan använder sig till viss del av nivåindelade grupper från årkurs 6 i bland annat engelska och matematik för att i större utsträckning kunna tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Det är läraren som placerar eleven i respektive grupp. Intervjuer med rektorer och lärare visar att det inte är fasta grupper utan det ska vara möjligt att byta grupp. Vid elevintervjuer framkommer dock synpunkter att det i praktiken inte går att nå målen för ämnet om eleven placeras i gruppen för särskilt stöd. Rektor påpekar att det i vissa fall kan medföra svårigheter för nyanlända elever som påbörjat sin utbildning i svenska skolan under senare årskurser att hinna nå målen i årskurs 9.

Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla följande. Verksamheten i grundskolan ska organiseras så att eleverna har en i huvudsak gemensam studiegång och särskilt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp eleven tillhör. Författningarna syftar till att elever ska ha en gemensam studiegång i en klass som består av både elever med och utan behov av särskilt stöd. Rektorerna på Sörlidensskolan behöver se över verksamheten med nivåindelade grupper, det är viktigt att den inte leder till lågt ställda förväntningar på eleverna. Skolinspektionen vill särskilt framhålla att skolan måste ge samtliga elever förutsättningar att nå kursplanernas och läroplanens mål och även ge eleven möjlighet komma längre i sin kunskapsutveckling. Vidare har inte

skolan, som tidigare framkommit, utvärderat stödåtgärderna och därmed inte heller resultaten av nivåindelning som särskilt stöd.

Tillsynen visar att studiehandledning på modersmålet inte ges till samtliga elever som behöver det då det inte finns handledning att tillgå på vissa språk. Detta är även något som uppmärksammas i skolans kvalitetsredovisning. Skolinspektionen vill dock framhålla att enligt grundskoleförordningen är studiehandledning på modersmålet en stödåtgärd som ska ges om eleven har behov av det.

Bedömningsområde: Avgifter

Bedömning:

Utbildningen är inte avgiftsfri för alla elever

Författningsstöd:

4 kap 4 § skollagen

Motivering:

Av intervjuer framgår att Sörlidensskolan anordnar friluftsdagar varje år. En av aktiviteterna att välja på är slalom i Solberg. Kostnad för den aktiviteten är för buss, liftkort samt eventuell skidhyra cirka 150 kr. Det finns även avgiftsfria alternativ att välja.

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri för eleverna. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Kostnaden för slalomåkning är enligt Skolinspektionens bedömning för hög för att anses som en obetydlig kostnad i skollagens mening. Att skolan erbjuder avgiftsfria alternativ förändrar inte bedömningen då alla elever ska ha lika tillgång till utbildning.

Bedömningsområde: Rektors beslutsfattande

Bedömning:

Rektor eller styrelsen måste fatta beslut i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen

Författningsstöd:

4 kap 6 § grundskoleförordningen, 3 kap 12 § skollagen

Motivering:

Det finns elever på Sörlidensskolan som inte deltagit i simundervisningen och därmed riskerar att inte nå målen för ämnet idrott och hälsa. Något beslut om befrielse från skyldighet att delta i viss undervisning har inte fattats utan eleven har endast fått muntliga uppmaningar att delta.

Skolan måste beakta bestämmelserna i grundskoleförordningen och skollagen där det framgår att det ska, på begäran av en elevs vårdnadshavare, fattas ett formellt beslut om eleven ska befrias från skyldighet att delta i viss undervisning. Frågan kan också prövas av styrelsen och om begäran avslås kan beslutet överklagas.